

Tielaitos

Irtaimen omaisuuden hallintaa koskevia ohjeita keskushallinnossa ja palveluyksiköissä

Helsinki 1994

**Tielaitos
Keskushallinto**

08 TIEL / Jht

Tielaitos
Kirjasto

Doknro: 950150
Nidenro: 950205

**Irtaimen omaisuuden hallintaa koskevia
ohjeita keskushallinnossa ja palveluyksi-
köissä**

**Tielaitos
Keskushallinto**

Helsinki 1994

Tielaitos, Keskushallinto

Keskushallinto
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puh.vaihde (90) 148 721

Sisältö

Sivu

1. TIEOJÄRJESTELMÄT JA TIETOAINESTOT	5
2. TIELAITOKSEN TOIMINNASSA TUOTETTujen TEOSTEN KOPIOINTI JA HYÖDYNTÄMINEN	6
3. MUU IRTAIN OMAISUUS	7
4. LIITTEET	9

1. TIETOJÄRJESTELMÄT JA TIETOAINEISTOT

Tietokoneet, tietoliikenneverkot sekä varus- yms. ohjelmistot ovat muuta irtainta omaisuutta, jota on käsitelty kohdassa 3.

Tekijänoikeus tielaitoksessa laadittaviin sovelluksiin ja tietoaineistoihin on aina työnantajalla.

Tietojärjestelmien tai tietoaineistojen omistusoikeutta ei luovuteta ulkopuoliselle. Käyttöoikeus luovutetaan yleensä vain korvausta vastaan. Luovutuksesta ja hinnasta päättää omistaja. Hinta määritellään maksuperustelain mukaan. Hinnoittelu tapahtuu liikeloudellisin perustein omakustannushintaa kuitenkin alittamatta. Hinnoittelussa voidaan huomioida ko. tuotteen laitoksen toiminnalle jo tuottama hyöty tai luovutuksesta seuraava hyöty.

ATK-ohjelman tai järjestelmän pienen osan luovuttaminen kiinnostuneelle ostajaehdokkaalle korvauksetta koekäyttöön voi olla perusteltua.

Laitostasoisten tietojärjestelmien teettäminen ja ylläpito tapahtuu johdon tilauksesta koko laitoksessa käytettäväksi. Näiden järjestelmien omistusoikeus on tielaitoksella.

- Johto voi päättää järjestelmien käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkopuolisille sekä tähän liittyvän korvauksen suuruudesta. Korvaus tuloutetaan tielaitokselle.
- Tässä yhteydessä tapahtuva myyntiponnistelu, konsultointi, jatkokehittely, koulutus ja järjestelmätuki ovat laskutettavaa työtä ko. palvelun tuottaville yksiköille.

Laitostasoisten tietojärjestelmien tietoaineistot ovat tielaitoksen yhteistä omaisuutta. Aineistosta vastaava yksikkö voi luovuttaa tietojen käyttöoikeuden myös ulkopuolisille korvausta vastaan. Aineiston hinnoittelu on delegoitu ko. yksikölle.

- Omistajalle eli tielaitokselle tuloutetaan 50% , lopun jäädessä ao. yksikön tuloksi.
- Jos yksikkö on merkittävästi jalostanut alkuperäistä tietoaaineistoa ja luovuttaa sen edelleen, saa yksikkö 75% ja omistaja 25% aineiston hinnasta.
- Tietoaaineistosta tuotetuista yhteenvedoista, kartoista tms. loppu-tuotteenomaisista jalosteista perittävä korvaus kuuluu kokonaisuudessaan ao. yksikölle.

- Aineistojen käsittely ja asiaan liittyvä konsultointi ovat laskutettavaa työtä ao. yksikölle.

Muiden kuin laitostasoisten tietojärjestelmien ja -aineistojen omistus-, luovutus-, ja käyttöoikeudesta sovitaan niitä tilattaessa. Vanhemmat, ilman sopimuksia tuotetut järjestelmät aineistoihin ovat vastuuyksiköiden omaisuutta ja tulotkin menevät ao. yksikölle. Muilta tielaitoksen yksiköiltä ei kuitenkaan saa periä investoinnin kustannuksia takautuvasti.

Tietoaaineistojen käyttöoikeutta luovutettaessa sovelletaan liitteen 1 mukaisia ohjeita. Tietojärjestelmien osalta noudatetaan tietojenkäsittelyalan yleisiä sopimusehtoja, jotka löytyvät tielaitoksen tietohallintokansiosta:

- Yleiset sopimusehdot
- Julkisten hankintojen sopimusehdot
- Erityisehtoja tietojärjestelmäprojektista
- Erityisehtoja asiantuntijapalveluista
- Erityisehtoja huolto- ja ylläpitopalveluista

2. TIELAITOKSEN TOIMINNASSA TUOTETTUJEN TEOSTEN KOPIOINTI JA HYÖDYNTÄMINEN

Tekijänoikeudesta

Tielaitoksen toiminnassa syntyy kirjallisia ja taiteellisia tuotteita, jotka itsenäisyytensä ja omaperäisyytensä perusteella ylittävät tekijänoikeudellisen teoskynnyksen ja nauttivat siten tekijänoikeussuojaa. Tielaitos työnantajana saa palveluksessaan olevien työssään yksin tai yhdessä luomiin teoksiin tielaitoksen toiminnan edellyttämän käyttöoikeuden. Tämän mukaisesti kirjatut periaatteet "Tekijänoikeudet ja tielaitoksen henkilökunta" on hyväksytty johtajiston kokouksessa 23.4.1993 keskushallintoa koskevinä. Samalla johtajisto on suositellut että samoja periaatteita noudatettaisiin myös tiepiireissä ja palvelukeskuksissa. Periaatteet on lähetetty kirjeellä 93/20/Vi-27/3.5.1993.

Tielaitoksen painotuotteiden ja videoiden kopiointi

Kokonaisten julkaisujen kopiointi on tarpeetonta ja laitoksen kannalta kielteistä, koska painotuotteet on nimenomaan suunniteltu painettuna käytettäväksi ja niiden teettäminen kerralla koko laitoksen tarpeisiin on taloudellisempaa. Tämän vuoksi tielaitoksen painotuotteita käytetään vain painettuina.

Tielaitoksessa valmistetuista videoista voi maksua vastaan ostaa kappaleita. Myös videonauhat on tarkoitettu sellaisinaan käytettäväksi, ei kopioitaviksi. Tielaitoksessa valmistettujen videonauhojen päällyskoteloon merkitään varoitusteksti, jonka mukaan videon kopiointi on kielletty. Videoita teetettäessä tulisi sopimuksessa varmistaa tielaitokselle riittävät tekijänoikeudet.

Tielaitoksen julkaisujen siteeraus

Tielaitoksen julkaisuja myydään maksullisina ulkopuolisille. Lähtökohteisesti on hyvä, että julkaisujen sisältö tulee myös tielaitoksen ulkopuolisten tietoon. Julkistetuista teoksista saa ottaa lainauksia hyvän tavan mukaisesti ja tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Tielaitos edellyttää, että tielaitoksen julkaisujen sisältöä siteerattaessa lähdeotos eli tielaitoksen kyseinen julkaisu mainitaan sitaatin yhteydessä tai erillisessä lähdeluettelossa. Siteeraus oikeus koskee koko julkaisujen sisältöä. Julkaisut voivat olla esseetyypisiä kirjoituksia, tutkimustuloksia, raportteja, piirroksia, valokuvia ja vastaavia, yhden henkilön laatimia tai laajemman työryhmän tuottamia julkaisuja.

Jos tielaitoksessa havaitaan ulkopuolisten siteeraavan tielaitoksen julkaisuja luvatta ja lähdeettä mainitsematta, asiasta on huomautettava kirjallisesti sitaattiloukkaukseen syyllistyneelle ja kerrottava, ettei sitaattiloukkaus saa toistua. Äärimmäisissä tapauksissa tai loukkauksen toistuessa tielaitos voi harkita vahingonkorvausvaatimuksen esittämistä sitaattiloukkaukseen syyllistyneelle.

Myös tielaitoksessa tulee noudattaa em. hyvää ja tarkoituksenmukaista lähdeotoksen ilmoitusmenettelyä omia tai ulkopuolisten teoksia siteerattaessa.

3. MUU IRTAIN OMAISUUS

Tielaitoksen yleiskäyttöiset tietoliikenneverkot omistaa tielaitoksen johto.

Keskustietokoneet, autot, mikrot ja pienkalusto ovat yksikön omaisuutta.

Määrärahavaraus investointeihin tehdään budjetoinnin yhteydessä investointilaskelmalla. Johto päättää erikseen yli 100 000 mk:n arvoisista investoinneista ja hyväksyy arvoltaan 50 000 - 100 000 markan investoinnit hyväksyessään yksikön budjetin investointilaskelmineen. Alle 50 000 mk:n hankinnat sisällytetään tulosbudjettiin vuosikuluina.

Mikrojen myynnin hoitaa Tie-Data ja pienkaluston myynnin Hpk varmistuttuaan siitä, että laitteille/kalustolle ei ole muuta käyttöä

tielaitoksessa. Mikrojen myynnistä henkilöstölle on Yh:n ohje tammi-kuulta 1995. Mikrot ja muut tietojenkäsittelylaitteet myydään henkilökunnalle ilman ohjelmistoja, ellei ohjelmistolisenssi toisin salli.

Laitteiden ja kaluston myynnistä syntyvät tulot jäävät myyjäyksikölle kattamaan aiheutuneita kustannuksia. Näissä tapauksissa palvelumaksuja ei peritä luovuttajayksiköiltä. Erikseen voidaan sopia, että tietty myyntitulo tuloutetaan omistajalle ja myynnin suorittanut yksikkö veloittaa palvelumaksun.

Ajoneuvojen myynnin hoitaa Rpk omistajan laskuun palvelumaksua vastaan.

Rpk ylläpitää kalustorekisteriä ja pääomakustannuslaskentaa. Kaikki investointeina hankitut ajoneuvot, koneet ja laitteet tai ohjelmistot on vietävä Konepankkiin, jonka avulla Rpk vie pääomakustannukset yksiköiden tili- ja kustannuslaskentaan.

Realisointitulojen käsittely kirjanpidossa

Irtaimen omaisuuden myyntitulot budjetoidaan ja kirjataan perustienpidon tuloihin kustannuslajille 95, irtaimen omaisuuden myynti.

LIITTEET

Ohjeita tielaitoksen tietoaaineistojen käyttö- oikeuden myöntämiseen	Liite 1
Muun irtaimen omaisuuden elinkaari	Liite 2
Poistettavien mikrojen ja oheislaitteiden myynti henkilökunnalle	Liite 3

OHJEITA TIELAITOKSEN TIETOAINEISTOJEN KÄYTTÖOIKEUDEN MYÖNTÄMISEEN

1. Yleistä

Yleisiä yhteiskuntatilastoja ja selvityksiä laativan viranomaisen on oltava puolueeton ja luotettava. Sen tulee kohdella kaikkia tietojen käyttäjiä tasapuolisesti. Käytännössä tämän on katsottu mm. merkitsevän sitä, että viranomaisen tuottamat tutkimustulokset, ja tilastot ovat kaikkien käytettävissä yhtäaikaan, jotta kukaan ei pääsisi perusteettomasti hyötymään siitä, että saa tiedot ennen muita. Myös näiden tuotteiden taustaksi kerättyjä tietoaaineistoja mahdollisesti luovutettaessa tulee noudattaa tasapuolista menettelyä.

Tutkimuksiin kerättyjä perusaineistoja ei tule luovuttaa ulkopuolisille tutkijoille ennen tietojen julkaisemista, koska myös ennakolta saadusta perusaineistosta voi sitä tutkimalla saada perusteetonta hyötyä. Toisaalta viranomaisen toiminnalle voi aiheutua melkoisia ongelmia, jos joku ulkopuolinen ehtii julkaisemaan tietoja ennen tielaitoksen virallisia tietoja.

2. Soveltamisala

Tämä ohje koskee käyttöoikeuden myöntämistä tielaitoksen selvityksiä ja tilastojen laatimista varten hankkimaan tietoaaineistoon. Tietoaaineistolla tarkoitetaan tässä yksikötasolla olevia tietoja tiestöstä ja liikenteestä tai ajoneuvosta ja sen käytöstä tai luonnollista yksityistä henkilöä, elinkeinon ja ammatinharjoittajaa, viranomaista, yhteisöä sekä säätiötä koskevia tietoja.

Tätä ohjetta ei sovelleta jos tietoaaineiston ulkopuolisesta käytöstä on tehty erillinen pysyväispäätös, tai jos lainsäädännöstä muuta seuraa.

3. Käyttöoikeuden myöntämisen edellytykset

Käyttöoikeuden myöntämisellä tarkoitetaan päätöstä, joka oikeuttaa käyttämään tielaitoksen tietoaaineistoja.

Kutakin käyttöoikeuspäätöstä harkittaessa on tarkkaan selvitettävä kaikki sovellettavaksi tulevat säännökset ja niiden tietojen käytölle asettamat edellytykset.

Harkittaessa käyttöoikeuden myöntämistä on ensin selvitettävä voiko tielaitos itse jalostaa tiedot pyytäjän haluamaan muotoon. Harkinnassa on huomioon otettava myös se, mitkä edellytykset tielaitoksen ulkopuolisella on saada ko. aineistosta luotettavia tuloksia.

4. Käyttöoikeudesta sopiminen

Käyttöoikeuden saaminen perustuu käyttäjän laatimaan hakemukseen tai tielaitoksen tekemään tarjoukseen. Käyttöoikeuden saajan tulee nimetä vastuuhenkilö. Tämän velvollisuus on huolehtia siitä, että muut tietojen käyttöön osallistujat ovat selvillä tietojen käyttöoikeusehdoista ja noudattavat niitä. Käyttöoikeus tulee hankkia myös silloin, kun aineistoa käsittelee konsultti ja tilaajana on tielaitos tai jos aineisto luovutetaan tielaitoksen kanssa yhteistyössä olevalle muulle osapuolelle.

Käyttöoikeuden hakijan on riittävän selvästi yksilöitävä tietojen käyttötarkoitus sekä tielaitoksesta haluttavat tiedot ja niiden ohella käytettävät muut tietoaineistot.

Käyttöoikeuden ehdoksi on asetettava, että tietoja käytetään vain päätöksessä yksilöityyn tarkoitukseen ja että niitä on käsiteltävä luottamuksellisena. Tietojen käyttäjän on aina tietoja julkaistessaan mainittava tietolähde. Tietoja ei saa luovuttaa edelleen ilman tielaitoksen kirjallista lupaa ellei luovutusehdoissa ja hinnoittelussa tätä asiaa ole erikseen huomioitu.

Aineiston luovutusehdoissa tulee selvästi sanoutua irti vastuusta siltä osin mitä aineistossa mahdollisesti olevat virheet voivat aiheuttaa. Molemminpuoleinen tiedottaminen havaituista virheistä on kuitenkin välttämätöntä.

Käyttöoikeuspäätöksessä on nimettävä henkilö, joka tielaitoksen puolelta toimii yhdyshenkilönä aineiston luovuttamiseen ja käyttöön liittyvissä asioissa.

5. Luovutettavan aineiston hinnoitteluperusteet

Korvauksetta perusaineiston käyttöoikeus voidaan luovuttaa tielaitoksen yksiköille, selvitystyötä tielaitokselle tekeväille konsultille sekä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuten esim. korkeakouluille. Muussa tapauksessa luovutettavasta käyttöoikeudesta laskutetaan aineiston tilaajaa. Hinta määräytyy irtaimen omaisuuden hallintaa ja luovutusta koskevan ohjeen mukaisesti.

6. Käyttöoikeudesta päättäminen

Tielaitoksen asianomaisen yksikön päällikkö ratkaisee yksikkönsä osalta tietojen luovuttamista koskevat asiat ottaen huomioon irtaimen omaisuuden hallinnasta annetut ohjeet.

MUUN IRTAIMEN OMAISUUDEN ELINKAARI

TOIMENPIDE NIMIKE	HANKINTAPÄÄTÖS	PÄÄOMA- JA KÄYTTÖKUSTANNUKSISTA VASTAA	OSTO	OMISTAJA TIELAITOS jota 'edustaa'	HALLINNOIJA / KÄYTTÄJÄ	POISTOPÄÄTÖS	MYynti / LUOVU- TUS	ESINEEN MYynti- TULOT SAA
KESKUSTIETOKONEET	Johto	Omistajayksikkö	Rpk	Tie-Data yleensä, eriks.sovitut: tarvitse- va yksikkö	Omistajayksikkö	Omistajayksikkö	T-D	T-D1)/omistaja 2)
MOOTTORIAJONEUVOT	Johto	Omistajayksikkö	Rpk	Hpk yleensä, eriks. sovitut ja erikoisautot: tarvitseva yksikkö	Omistajayksikkö	Omistajayksikkö	Rpk	Omistaja (paitsi Rpk:lle maksettava palvelumaksu)
MIKROT, OHEISLAITTEET	1. Hankintahinta alle 100 000,- tarvitseva yksikkö	1. Omistajayksikkö	Rpk	1. Tarvitseva yksikkö, eriks.sovitut T-D	1. Omistajayksikkö	1. Omistajayksikkö	T-D	1. T-D ¹ /omistaja ²
	2. Hankintahinta yli 100 000,- Johto	2. Omistajayksikkö		2. Tie-Data yleensä, eriks.sovitut: tarvitse- va yksikkö	2. Omistajayksikkö	2. Omistajayksikkö	T-D	2. Omistaja (paitsi T-D:lle maksettava palvelumaksu)
TOIMISTOKALUSTEET	Tarvitseva yksikkö	Omistajayksikkö	Hpk	Tarvitseva yksikkö	Omistajayksikkö	Omistajayksikkö	Hpk	Hpk ³
TOIMISTOTARVIKKEET	Hpk/tarvitseva yksikkö		Hpk(laskuttaa)/ vähäiset tarvitseva yksikkö	Tarvitseva yksikkö	Omistajayksikkö	Omistajayksikkö	Hpk	Hpk 3)
ATK-TARVIKKEET	Tie - Data / tarvitseva yksikkö		Tie-Data(laskuttaa)/ vähäiset tarvitseva yksikkö	Tarvitseva yksikkö	Omistajayksikkö	Omistajayksikkö	T-D	T-D1)
MUU KALUSTO/ MATERIAALI	1. Hankintahinta alle 100.000,- tarvitseva yksikkö	1. Omistajayksikkö	Rpk/Hpk	1.Tarvitseva yksikkö	1. Omistajayksikkö	1. Omistajayksikkö	Rpk/Hpk	1. Rpk/Hpk 2)
	2. Hankintahinta yli 100.000,- Johto	2. Omistajayksikkö		2. Tarvitseva yksikkö	2.Omistajayksikkö	2. Omistajayksikkö		2. Omistajayksikkö (paitsi Hpk:lle/Rpk: lle maksettava palvelumaksu)

¹ T-D:n saamat myyntitulot kattavat T-D:n palvelusta aiheutuvat kustannukset, esim. laitteiden kunnon tarkastuksen, myyntijärjestelyt jne.

² myyntihinnaltaan merkittävässä tapauksissa voidaan sopia, että omistaja saa myyntitulot, myyjä laskuttaa palvelumaksun

³ Hpk:n saamat myyntitulot kattavat Hpk:n palvelusta aiheutuvat kustannukset, esim. kalusteiden kunnon tarkastuksen, myyntijärjestelyt jne.

Hankintaesityksen tekee tarvitseva yksikkö = omistajayksikkö.

Laitoksen ulkopuolisen leasingin ja pitkäaikaisen vuokrauksen osalta noudatetaan taulukon periaatteita.

10.01.1995

Keskushallinnon yksiköt
Palvelukeskukset
Tiepiirit

POISTETTAVIEN MIKROJEN JA OHEISLAITTEIDEN MYYNTI HENKILÖKUNNALLE

Nettobudjetoinnin tultua mahdolliseksi tielaitoksessa vuoden 1993 alusta irtainta omaisuutta voidaan poistaa myymällä ja tulouttaa myyntitulot laitoksen hyväksi.

Mikrojen ja oheislaitteiden myynnissä henkilökunnalle noudatetaan seuraavia periaatteita:

-laitteet ovat poistoikäisiä (ikä vähintään 5 vuotta sekä lisäksi tarkastettu, ettei laitoksessa ole ko. laitteelle käyttöä)

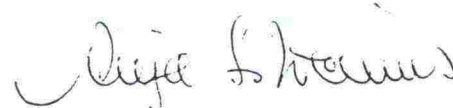
-hinnoittelukaava (=alin hyväksyttävä tarjous): 200,-
poistomaksu+kalustokirjanpidon mukainen hankintahinta vähennettynä 50%:lla kultakin laitteen ikävuodelta
esim. v. 1988 hintaan 23677,- hankittu Olivetti M240 mikro:

x.x.1988	100%	23677,-		
1.1.1989	50%	11840,-		
1.1.1990	25%	5920,-		
1.1.1991	12.5%	2960,-		
1.1.1992	6.25%	1480,-		
1.1.1993	3.13%	740,-		
<hr/>				
1.1.1994	1.58%	370,-	+ 200,-	= 570,-
1.1.1995	0.79%	190,-	+ 200,-	= 390,-
1.1.1996	0.40%	90,-	+ 200,-	= 290,-
1.1.1997	0.20%	45,-	+ 200,-	= 245,-
jne.				

Keskushallinnon ja palvelukeskusten osalta myynnin hoitaa keskitetysti suunnittelija Jukka Uusitalo/Tie-Data, puh. 2307.

Laitteen käytön etätyöskentelyyn (tielaitoksen omistama laite työntekijän kotona) ratkaisee yksikön päällikkö, tällaiset laitteet (myös aiemmin mainittuun käyttöön siirretyt) tulee ilmoittaa kalustokirjanpidonhoitajalle.

Lisätietoja antaa suunnittelija Seppo Saastamoinen, puh. 90-1487 2749.

Anja Silvenius

Apulaisjohtaja
Yhtymähallinto

TIEDOKSI

S. Oinonen, Yh
S. Saastamoinen, Yh
J. Uusitalo, TD
R. Moberg, Hpk

S. Saastamoinen